

i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- och maskinist-examen medför, anstå, intilldess Eders Kongl. Maj:t — efter inhemtande af upplysningar från sakkunnige och praktiske män samt föreningar inom vårt land — kan komma i tillfälle taga frågan under förnyad ompröfning och derefter utfärda sådan ny förordning i ämnet, hvartill pröfningen kan föranleda.

Riksdagen framhårdar etc.

Stockholm den 4 Maj 1880.

N:o 27.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 Maj 1880.
— — — — Andra Kammaren den 4 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående preglandet af guldmynt å fem kronor.

(Banko-Utskottets Utlåtande N:o 12).

S. A. K.

Bland de verkningar, antagandet af guld såsom värdemätare och grund för myntväsendet i vårt land förväntades komma att medföra, var äfven den att metalliskt mynt derigenom skulle till större myckenhet än förut varit förhållandet ingå i den dagliga rörelsen och spridas bland allmänheten samt dymedelst befrämjas den trygghet i handel, som utbyte af en vara mot en annan af jemngodt värde i form af mynt alltid måste bereda framför varans öfverlemnande emot creditsedlar. Att nyss an-

tydda förväntan af guldmyntsystemets införande emellertid icke blifvit uppfyllt, har erfarenheten under de sedan dess förflutna åren nogsamt visat, enär ännu i dag guldmynt i högst obetydlig mängd ingår bland landets bytesmedel, utan dertill nästan uteslutande begagnas sedlar jemte skiljemynt. Huruvida detta förhållande må vara att företrädesvis tillskrifva bristande insigt om och aktgifvande på de fördelar, användandet af hårdt mynt medför, eller obenägenhet mot detsamma i följd af sedelns större bekvämlighet såsom betalningsmedel, eller det motstånd hvarje öfvergång till något nytt helt naturligen framkallar, synnerligast då det berör ett helt lands allmänhet i dess dagliga affärsförhållanden, torde icke skäligen böra afgöras eller ens kunna tillförlitligen bedömas förr än denna samma allmänhet blifvit satt i tillfälle att göra sitt val emellan det ena och det andra bytesmedlets användande i den dagliga rörelsen; och Riksdagen anser tillfälle härtill icke hafva blifvit hittills lemnadt just i följd deraf att enligt gällande myntlag i vårt land icke preglas något mynt emellan två och tio kronors valör, ett förhållande som enligt Riksdagens mening, om det än icke gör begagnandet af småsedlar i den dagliga rörelsen till en nödvändighet, dock med visshet hämmande inverkat på guldmyntets spridning och användande. Emellertid har såväl genom den för några år tillbaka vidtagna åtgärden att indraga Riksbankens sedlar å en krona, som ock genom den nästlidna år beslutade indragningen af enskilda bankernas femkronesedlar visserligen icke så litet blifvit gjordt för minskandet af bruket utaf sedlar för mindre liquider. Då en vidare fortgång i denna riktning alltjemt är önskvärd och då ett ökad användande af mynt för mindre liquider ovilkorligen skulle befordras, derest mynt i guld af fem kronors valör blefve för allmänheten tillgängliga och hos densamma villigt funne användning, har Riksdagen funnit ett i sådant hänseende väckt förslag förtjent af understöd.

För det ifrågakända myntets begärlighet och spridning erfordras ej mindre att det tillerkännes giltighet såsom lagligt betalningsmedel i riket, än ock att det blifver så lätthandterligt som möjligt. Riksdagen håller i betraktande häraf före dels att femkronestycket bör utmyntas efter samma grunder med afseende å vikt och halt som gälla för tio och tjugo-kronestyckena, endast att med afseende å remediet någon större frihet torde böra medgifvas, samt att detsamma under enahanda förhållanden, som rörande nuvarande guldmynt är bestämdt, skall upphöra att vara lagligt betalningsmedel, dels ock att myntet bekommer en lämplig storlek, hvilket Riksdagen föreställer sig kunna vinnas, derest det erhåller ungefärligen samma diameter som det i Frankrike senast preglade femfrancsstycket om $16\frac{1}{2}$ millimeter, hvarigenom det nya myntet såväl i

afseende å omfång som tjocklek blefve skildt från 25-örestycket och 10-kronestycket, hvilka hafva en genomskärningslinie af respektive 17 och 18 millimeter, och sålunda blefve icke så obetydligt större än 10-örestycket, hvars diameter af 15 millimeter synes Riksdagen vara för ett guldmynt väl ringa.

Till en början och innan sig visat huruvida det nya myntet vinner allmänhetens tycke och ingår i den dagliga rörelsen, torde derjemte böra bestämmas, att utmyntning af femkronestycken tillsviðare må verkställas endast för statens och Riksbankens räkning, och beträffande deras utsläppande i rörelsen sådana stadganden böra gifvas, hvarigenom förebygges en för staten alltför kostsam, utöfver den mindre rörelsens behof sträckt utmyntning af desamma. Bestämmandet af det belopp femkronestycken, som må böra för Riksbankens räkning preglas, äfvensom de närmare föreskrifter, som för utvexling till allmänheten af sådana mynt vid Riksbankens särskilda kontor må finnas erforderliga, har synts Riksdagen lämpligen kunna och böra öfverlemnas åt fullmäktige i Riksbanken, som i följd häraf och under förutsättning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall till Riksdagens nedan omförmälda förslag erhållit uppdrag af Riksdagen att låta vid Myntverket preglas och vid de särskilda riksbankskontoren för den mindre rörelsens behof tillhandahålla allmänheten dylika myntstycken till det belopp, fullmäktige finna lämpligt.

Vid behandlingen af detta ärende har Riksdagen jemväl haft att taga i öfvervägande, huruvida Sverige, med hänsyn till bestående gemensamhet i myntväsendet med grannländerna Norge och Danmark, kan anses ega fullkomlig frihet att besluta pregling af ett myntslag, som icke finnes i myntkonventionen med dessa länder omnämndt; och har Riksdagen dervid funnit bestämmelserna i nämnda konvention icke rättsligen förhindra någotdera af de tre skandinaviska landen att, utom de två gemensamma guldmynt, som konventionen omnämner, för egen räkning preglas ett tredje guldmynt af annan valör; och huru önskvärdt Riksdagen än skulle finna det vara, att guldmynt af fem kronors valör jemväl må komma att ingå bland konventionsmynten, anser dock Riksdagen några åtgärder i sådan rigtning icke böra från Sveriges sida vidtagas förr än sig visat, att detta mynt af allmänheten med begärlighet mottages; och liksom Riksdagen tror sig ega skäl antaga att ett sådant tillvägagående från Sveriges sida icke skall i Norge eller Danmark missbilligas, anser Riksdagen derjemte ganska antagligt vara, att dessa svenska mynt, såsom preglade efter samma utmyntningsgrunder, som de i myntkonventionen omförmälda guldmynten, skola i båda dessa land mottagas efter parikurs och sålunda, om de i alla tre skandinaviska landen möta villigt

användande, kunna bereda upptagandet af guldmynt å fem kronor bland konventionsmynten.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen, under tillkännagifvande att Riksdagen för sin del finner önskvärdt att guldmynt å fem kronor för statens och Riksbankens räkning varda preglade efter samma grunder i fråga om halt och vikt, som gälla för tio- och tjugokronestyckena samt till sådan storlek, att de blifva på samma gång lätt handterliga och väl kunna skiljas från närmast högre guldmyntvalör, hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t, så snart lämpligt finnes, gå i författning om preglandet af guldmynt å fem kronor att genom Myntverket och Riksbanken hållas den mindre rörelsen tillhanda.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 4 Maj 1880.

N:o 28.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 7 Maj 1880.
 — — — — Andra Kammaren den 7 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående åtgärder för utredning af näringarnes ställning.

(Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Utlåtande N:o 13 och Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 11.)

S. A. K.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har föreslagits, att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes